

Slyšeli jste už někdy mluvit nemluvně?

Novinkou pro české maminky a tatínky je znakování batolat, které jim umožní navázat komunikaci s dítětem bez použití slov

RADKA ŠTROBLOVÁ

Kutná Hora/ Co se honí hlavou malým ratolestem? Proč pláčou? Nač myslí? Co je to za nesmyslnou otázku, napadne jistě většinu z nás. Nemluvně je od slova „nemluvit“. A přesto, kolik rodičů si klade otázku, co se asi honí hlavou jejich malinké ratolesti. Nač myslí? Proč pláče? Chce právě jíst, spát, přebalit, nebo pochovat?

Nevíte, co vám říká?

Než vyzkoušíme všechny varianty, máme pocit, že jako rodiče beznadějně selháváme a svému drobečkovi nerozumíme. Kdyby tak mohlo promluvit a říci mi, jak ho mohu utěšit. Většina z nás se spokojí s tichým povzdechem a trpělivě čeká, dokud náš potomek nezačne smysluplně používat první slůvka, aby nám sdělil, co právě potřebuje.

Kéž by to tak šlo urychlit. Představme si na chvíli následující situaci. Dvanáctiměsíční Adélka sedí u večeře a přitom říká: „Už to stačí“, „teď bych si dala mlíčko a chce se mi spát“. Zdá se vám to jako fantazie, která je v rozporu s vědeckými poznatky, podle kterých dítě v jednom roce teprve začíná používat jednotlivá slova? Omyl. Adélka nemluví - je totiž stále ještě nemluvně - a přesto dokáže své potřeby dát jasně a srozumitelně najevo. Nevěříte? Adélka totiž nepou-

Učitelka programu
znakujícího děty
y se znakování
ě znakovajícího dítěte

Na kurzu učí Radka Štroblová (na snímku) rodiče, jakým způsobem neverbálně komunikovat se svými dětmi. Foto: Daniel Štrobl

žívá slova. Místo toho si osvojila znakovou řeč pro batolata, které se v našich končinách říká znakování.

Znaky si vytváří děti

Už v 80. letech dvacátého století dvě doktorky psychologie a vysokoškolské profesorky, Linda Acredolo a Susan Godwyn, vyzkoušely, že většina dětí sama vytváří a používá znaky k neverbální komunikaci se svými blízkými. Poté si položily otázku, co se stane, když je v této přirozené komunikaci podpoříme a

pomůžeme jim rozšířit jejich neverbální zásobu.

Následoval dlouholetý výzkum, jehož výsledkem bylo znakování, které slouží nejen k dorozumění mezi dítětem a rodiči, ale podporuje též vývoj řeči a pozitivně ovlivňuje sociálně-emoční a intelektuální vývoj. Od té doby si znakování vydobylo pevné místo v západním světě, odkud v současné době přichází k nám.

Pochopte své dítě

Jde o metodu, která rodičům

snadno pomůže zařadit znakování do běžného, každodenního života a zpříjemní jim tak čas strávený s jejich batoletem.

Díky lepší komunikaci děti i rodiče prožívají méně starostí a více pohody. Znakující děti dokážou vyjádřit, co je zajímavé, co cítí a co chtějí, čímž nám otevírají jedinečné okénko do své mysli. Rodiče jsou často překvapeni, kolik toho už takhle malé dítě vnímá, a začnou se mnohem více zajímat o to, co jim jejich nemluvně chce říci.

Pro batolata je pak jejich

Radka Štroblová lektorka

Termíny kurzů

18. srpna a 23. září

Kutná Hora

středisko Rané péče Oblastní charity, Palackého náměstí 320

30. srpna

Kutná Hora

Kouřimská 334

nově nabytá schopnost komunikovat zdrojem uspokojení a radosti z toho, jak dokážou ovlivnit svět kolem sebe. Tím podporují rozvoj svého sebevědomí a pokládají základy pozitivního vytváření vztahů se svým okolím, které jim vydrží na celý život.

Většina rodičů začíná se znakováním mezi 8 a 12 měsícem. Seminář, kde se rodiče seznámí s touto metodou, trvá dvě hodiny a účastníci zde kromě praktických informací získají i kvalitní materiály a audiovizuální pomůcky.

Bolí

Jíst

Míč

Jak vypadají některé neverbální znaky. Ukázka z učebního materiálu programu. Foto: Repro

Čáslav/ Seminář znakování pro batolata pro maminky v Čáslavi povede další z lektorů programu a zeptali jsme se jí na doplňující otázky.

Popište čtenářům ve zkratce význam samotného znakování pro batolata.

Snížíte nespokojenost batolat s tím, že jim rodiče nerozumí a vytváří pocit důvěry mezi rodiči a jejich dětmi; umožňuje dětem sdílet svůj svět, potažmo rodičům nahlédnout do světa svých dětí; upevňuje pouto mezi rodiči a dětmi; odkrývá, jak jsou děti ve skutečnosti šikovné a jak moc nám rozumí podporuje pozitivní emocionální vývoj; posílí sebedůvěru dětí; pomáhá v době, kdy se učí mluvit.

Jaký je rozdíl mezi znakováním pro batolata a znakováním pro neslyšící nebo němé?

Jako základ pro znaky posloužila Americká Znaková řeč pro neslyšící (ASL), avšak tyto znaky byly přizpůsobeny motorickým dovednostem ročních batolat. Mnoho znaků, které mají rodiče k inspiraci na DVD v sadě však vymyslely děti samy spolu se svými rodiči.

Kdy se znakováním u batolat začít?

Neexistuje konkrétní doba. Záleží vždy na rodičích, kdy usoudí, že je vhodný čas začít se svým děťátkem komunikovat prostřednictvím znakové řeči. Sama jsem se svou dcerou začala znakovat, když jí byl necelý rok. Nyní jí bude rok a půl a znaky postupně doplňuje mluvenou řečí. Předtím než začala vůbec mluvit, nám znaková řeč

velmi pomohla. Nejen se si Ema dokázala říci, co chce, ale byla schopna mi i říci, co jí trápí a co jí momentálně zajímá. Dokázala se s námi podělit o zážitky a věci, které viděla kolem sebe – na procházce, v zoo nebo okomentovala to, co viděla v knížce...

Musí pro to mít dítě nějaké nadání?

Každé děťátko může znakovat. Záleží jen na rodičích, jestli se chtějí se svým dítětem dorozumět předtím, než začne mluvit.

Je vhodné, aby v rodině znakovali všichni členové nebo to může být doména pouze například jednoho z rodičů?

Vždy je lepší, aby se do znakování zapojilo více lidí. Důsledným a častým používáním znaků pomůžete děťátku si je osvojit.

Chodí na kurzy otcové?

Seminář je určen pro rodiče, tedy i pro tatínky. Ne vždy se ale tatínkové kurzů zúčastní.

Může právě znakování přispět k vytvoření bližšího vztahu k dítěti ze strany otce, který s novorozencem netráví tolik času?

Z vlastní zkušenosti mohu říci, že ano. Určitě všechny maminky dobře znají, když se jich tatínek zeptá, co to jeho dítě vlastně chce. Díky znakové řeči, ale sám ví, co mu jeho děťátko sděluje.

Co lze znakováním vyjádřit?

Pomocí znaků dokáží děti vyjádřit velké množství věcí – své potřeby, touhy, myšlenky, bolístky, dokáží komentovat situace, které zrovna prožívají nebo kterých jsou „jen“ svědkem. Otevrou vám okno do svého světa – díky znakům si uvědomíte, že máte doma malou bytůstku, která vnímá vše kolem sebe do nejmenších detailů.

Jak se tomu naučí novorozenec rozumět?

Jak brzy začne děťátko komunikovat pomocí znakové řeči, nezáleží jen na jeho vývojové připravenosti, ale také na důsledném používání znaků rodiči. S dcerou jsem zača-

la znakovat v jejich 11 měsících. První znak opětovala již po třech dnech – není to však vždy pravidlem. Některým dětem opětování znaků trvá déle – v průměru začínají děti znakovat kolem 12 měsíců, nicméně to není pravidlo.

Vždy ale musí rodiče vytrvat a nevzdat to.

Přispívá znakování k rozvoji novorozence a k „lepšímu“ základům například budoucí komunikace a vnímání?

Na základě vědeckého výzkumu doktorky Lindy Acredolo a doktorky Susan Goodwyn financované Národním institutem zdraví v USA bylo zjištěno, že děti používající znakovou řeč hovořily v průměru rychleji, než děti které znakovou řeč nevyužívaly. Navíc děti, které se vyjadřovaly prostřednictvím znaků, sestavovaly podstatně delší a bohatší věty.

Jak se vytváří znaky v „řeči“ batolat?

Jako základní inspiraci mohou rodiče využít seznam 100 znaků, které najdou na DVD v základní sadě pro rodiče, nicméně základním kamenem celého programu Baby Signs je fakt, že podporujeme rodiče ve vytváření vlastních znaků. Program Baby Signs není jazyk, kterému by se museli rodiče nejdříve naučit, ale přirozená komunikace doprovázená gesty – navíc jedinečná, protože se domlouvají se svým batolátkem. Rodiče zpravidla přidávají do své komunikace tolik znaků a takové, jaké zrovna potřebují. Přizpůsobují je sobě, možnostem a v neposlední řadě i schopnostem svých dětí.

Je něco jako pokročilé znakování?

Znaková řeč pro batolata je určena pro děti do 3 let a z toho i program vychází. Znaková řeč v tomto programu nemá gramatická pravidla a není možné s ní vyjadřovat komplexnější myšlenky tak jako například se znakovým jazykem pro neslyšící. Tato

Jednoduchá řeč je snadno naučitelná jak pro rodiče tak i pro jejich batolata a po ní už přichází mluvená řeč. Postupem času jak se děti učí vyslovovat slova, znaky přirozeně opouštějí. Toto je neodvratný vývoj a není nutné se obávat, že znakování se budou děti muset odnaučovat. Co se týče počtu používaných znaků tak každé dítě je samozřejmě jiné, ale nejsou výjimkou děti, které používají 70-100 znaků, než je výměna za slova.

Kolik času ve vedeném kurzu a případně samostatné přípravě zabere se naučit znakování?

Někteří rodiče se bojí, že jim znakování zabere moc času. Ale opak je pravdou. Když vezmeme např. znak pro jídlo, pití a ještě, můžete je použít vždy, když děťátko krmíte, což je minimálně pětkrát denně. Postupně přidávají rodiče další znaky, podle potřeby či nutnosti. Množství „znakovaných“ slov si tedy každá rodina určuje sama – záleží i na dětech samotných, některé začnou brzy mluvit a znaky se tedy z jejich „slovníku“ samy vytratí.

Je to v České republice novinka, jaký je zájem rodičů a co je do kurzu přivádí?

Program Baby Signs se v ČR dostal do povědomí vloni. Řekla bych, že se maminky z počátku bály. Netušily, co to obnáší a co to vlastně znaková řeč pro slyšící batolata je. Určitě první věc, která je napadla a mnohé určitě napadá, že znakování může děťátko brzdit v rozvoji řeči. Ale není tomu tak. Na základě vědeckých studií doktorek Lindy Acredolo a Susan Goodwyn byly tyto teorie vyvráceny. Mohu jen sama říci, že mám 18 měsíční dceru Emu, která znakuje od svých 11 měsíců a neznám nic lepšího než to, když si spolu můžeme popovídat a to i bez slov.

Více snímků najdete na www.kutnohorsky.denik.cz/znakovani.

Marika Machková lektorka

Termíny kurzů

10. září – Čáslav

Mateřské centrum Kopretina, fara na Kostelním náměstí

